

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی

شیوه نامه اجرایی آیین نامه یکپارچه دوره‌های تحصیلی

کاردانی/کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی

مقدمه

با استناد به قانون اهداف، وظائف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و در اجرای مفاد ماده ۲ "سیاست ها و ضوابط اجرایی حاکم بر آمایش آموزش عالی در جمهوری اسلامی ایران" (موسوم به طرح آمایش) مصوب ۱۳۹۴/۱۲/۱۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی، آیین نامه دوره های تحصیلی به شرح زیر تدوین می گردد. این آئین نامه در دو بخش عمومی و اختصاصی همراه با پیوست تعاریف، تنظیم شده است.

ماده ۱. هدف

هدف از تدوین این آیین نامه انتظام بخشیدن به امور تحصیلی دانشجویان از طریق چارچوب قانونی برای اجرای هماهنگ، یکپارچه و صحیح برنامه های آموزشی و پژوهشی دانشگاه ها و موسسه های آموزش عالی کشور به منظور تربیت نیروی انسانی متخصص، متعهد، آشنا با علم و آخرین دستاوردهای علمی، و منطبق با نیازهای جامعه، در راستای بهره گیری بهینه از ظرفیت های موجود برای ارتقای سطح کیفی آموزش و پژوهش در دوره کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی است. دوره های تحصیلی "دکتری عمومی رشته دامپزشکی" و "دستیاری دوره های تخصصی"، یا شیوه های پذیرش مانند "کارشناسی ارشد پیوسته"، "دکتری مستقیم"، "دکتری پیوسته"، دارای مقررات ویژه خود هستند و از آیین نامه های جداگانه پیروی می کنند.

بخش نخست: مواد عمومی

ماده ۲. شرط ورود به دانشگاه، تایید شایستگی های عمومی از طریق پذیرفته شدن در آزمون ورودی و یا کسب پذیرش از دانشگاه طبق ضوابط و مقررات مصوب وزارت است.

الحاقی به ماده ۲.

تبصره ۱. دانشجو می بایست در زمان مقرر اعلام شده جهت ثبت نام به دانشگاه مراجعه نماید.

تبصره ۲: ثبت نام نکردن یا عدم انتخاب واحد دانشجو در هر نیمسال تحصیلی، انصراف از تحصیل محسوب می شود تصمیم

گیری در مورد بازگشت به تحصیل دانشجوی منصرف از تحصیل بر عهده شورای آموزشی / شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه می باشد.

تبصره ۳: دانشجوی متقاضی انصراف از تحصیل باید درخواست انصراف خود را شخصا و بصورت کتبی به اداره آموزش دانشکده تسلیم کند. دانشجو مجاز است فقط برای یک بار تا دو ماه از تاریخ ارائه درخواست تقاضای انصراف خود را پس بگیرد و در غیر این صورت پس از انقضای این مدت حکم انصراف از تحصیل وی صادر می شود

ماده ۳. آموزش در دانشگاه مبتنی بر نظام واحدی است.

الحاقی به ماده ۳.

تبصره. دانشگاه اختیار دارد در صورت تشکیل کلاس مستقل برای دانشجویان خارجی و در صورت توانایی و با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، برای ارائه برنامه درسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزش عالی از زبان انگلیسی هم کمک بگیرد.

ماده ۴. دانشگاه موظف است برای دوره ای که مجوز آن را از مراجع قانونی دریافت نموده است، دانشجو بپذیرد و فقط برنامه های آموزشی و درسی که بر اساس ضوابط ابلاغی وزارت تدوین گردیده است، را اجرا نماید.

الحاقی به ماده ۴.

تبصره ۱. دانشگاه اختیار دارد در صورت توانایی، برنامه درسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی و یا برنامه های بازنگاری شده در هر یک از دانشگاههای سطح یک را منحصراً برای دانشجویان خارجی در صورتی که به حدنصاب لازم برای تشکیل کلاس برسد با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، به زبان انگلیسی ارائه نماید.

تبصره ۲. دانشگاه می تواند دروس پیشنهادی را پس از تصویب شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه به اجرا بگذارد.

ماده ۵. آموزش رایگان برای هر دانشجو، در هر دوره تحصیلی صرفاً "یک بار امکان پذیر است.

تبصره. دانشجوی مشمول آموزش رایگان، در صورت حذف غیر موجه درس به تشخیص دانشگاه یا به دست نیاوردن نمره قبولی در هر درس، برای انتخاب مجدد همان درس یا درس جایگزین آن، موظف به پرداخت هزینه درس مطابق تعرفه مصوب هیئت امنای دانشگاه است.

ماده ۶. حضور دانشجو در تمام جلسات کلاس درس دوره های تحصیلی الزامی است.

تبصره ۱. اگر دانشجو در درسی بیش از ۳/۱۶ جلسات کلاس و یا در جلسه امتحان پایان نیمسال همان درس، غیبت کند، نمره آن درس صفر خواهد شد. در صورتی که به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه، غیبت دانشجو موجه تشخیص داده شود، آن درس صفر، از مجموع درس های آن نیمسال حذف می شود.

الحاقی به ماده ۶.

تبصره ۲. در شرایط خاص، حذف تمام دروس یک نیمسال تحصیلی با درخواست کتبی دانشجو و تأیید شورای آموزشی/شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه قبل از شروع امتحانات پایان نیمسال و با احتساب در سنوات تحصیلی مقدور است.

ماده ۷. پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس، توسط عضو هیئت علمی یا مدرس همان درس و بر اساس حضور، شرکت در فعالیت های کلاسی و نتایج امتحانات ارزشیابی می شود.

تبصره. برگزاری آزمون کتبی **در پایان نیمسال تحصیلی** برای درس های نظری الزامی است.

ماده ۸. سقف مدت مجاز تحصیل در هر دوره محدود است و با اتمام سنوات مجاز، امکان تحصیل در آن دوره از دانشجو سلب می شود.

تبصره ۱. ادامه تحصیل دانشجوی مشروط در "سنوات مجاز"، منوط به تایید مراجع قانونی دانشگاه است.

الحاقی به ماده ۸.

تبصره ۲. برای مشروطی بار دوم در دوره کارشناسی ارشد در صورت درخواست دانشجو و ارائه مستندات لازم و تایید شورای دانشکده، پرونده دانشجو جهت تصمیم گیری برای ادامه تحصیل به کمیسیون موارد خاص دانشگاه ارجاع می گردد.

بخش دوم: مواد اختصاصی

الف- دوره کاردانی و کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته)

ماده ۹. مدت مجاز تحصیل در دوره کاردانی (پیوسته و ناپیوسته) و کارشناسی ناپیوسته ۴ نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته ۸ نیمسال است.

تبصره ۱. دانشگاه اختیار دارد در شرایط خاص و با تصویب شورای آموزشی دانشگاه، حداکثر یک نیمسال برای دوره های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته و حداکثر دو نیمسال برای دوره کارشناسی پیوسته، مدت تحصیل را افزایش دهد. چنانچه دانشجو در این مدت دانش آموخته نشود از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره ۲. هزینه افزایش سنوات تحصیلی مازاد بر مدت مجاز تحصیل، طبق تعرفه مصوب هیأت امناء دانشگاه از دانشجویان مشمول آموزش رایگان دریافت می شود.

ماده ۱۰. تحصیل همزمان دانشجوی دوره کارشناسی به شیوه حضوری در کلیه دانشگاهها (دولتی و غیردولتی) ممنوع است.

تبصره ۱. دانشجوی دوره کارشناسی می تواند همزمان، در دوره های غیر حضوری که منتهی به مدرک تحصیلی می شود، تحصیل کند.

تبصره ۲. تحصیل همزمان دانشجویان استعدادهای درخشان دوره کارشناسی بر اساس مصوبات مراجع قانونی وزارت علوم انجام می شود.

تبصره ۳. دانشگاه اختیار دارد در صورت موافقت گروه آموزشی، حداکثر ده درصد از واحدهای درسی هر دوره را با اولویت دروس پایه و عمومی به صورت الکترونیکی (مجازی) با تأکید بر محتوای الکترونیکی و رعایت استانداردهای مصوب وزارت ارائه نماید.

ماده ۱۱. انتخاب حداقل ۱۲ واحد درسی در هر نیمسال برای دانشجو با نظر استاد راهنما الزامی است.

تبصره ۱. حداکثر واحد انتخابی در صورت عدم مشروطی در نیمسال قبلی، ۲۰ واحد و در صورت مشروطی حداکثر ۱۴ واحد می باشد.

تبصره ۲. اگر میانگین نمرات دانشجویی در نیمسال قبلی حداقل ۱۷ باشد، در اینصورت دانشجو با تأیید گروه آموزشی در نیمسال تحصیلی بعد می تواند حداکثر تا ۲۴ واحد درسی اخذ نماید.

تبصره ۳. چنانچه دانشجو در نیمسال آخر جهت دانش آموختگی، حداکثر ۲۴ واحد درسی باقی داشته باشد، در صورت داشتن میانگین کل نمرات بالای ۱۲، حتی در صورت مشروطی نیمسال قبل، می تواند تمامی واحدهای باقیمانده را در یک نیمسال انتخاب نماید.

تبصره ۴. حداکثر واحد مجاز انتخابی در دوره تابستان ۶ واحد درسی است.

تبصره ۵. در شرایط خاص که دانشجو با گذراندن حداکثر ۸ واحد درسی دانش آموخته شود با تأیید گروه آموزشی، می تواند واحدهای مذکور را در دوره تابستان اخذ نماید.

تبصره ۶. دانشجو نمی تواند همزمان از هر دو تبصره ۳ و ۵ این ماده استفاده کند.

تبصره ۷. در صورتی که واحدهای انتخابی یا باقیمانده دانشجو در پایان هر نیمسال به تشخیص گروه آموزشی، بنا به دلایل موجه و خارج از اراده دانشجو به کمتر از ۱۲ واحد درسی برسد، در اینصورت این نیمسال به عنوان یک نیمسال کامل در سنوات تحصیلی وی محسوب می شود و در مشروط شدن و یا ممتاز شدن دانشجو بی تأثیر است (به عبارت دیگر، در شرایط مذکور، اگر میانگین دانشجو کمتر از ۱۲ شد مشروط نیست و اگر ۱۷ و بالاتر شد ممتاز محسوب نمی شود).

تبصره ۸. در صورتی که دانشجو در آخرین نیمسال تحصیلی برای دانش آموختگی حداکثر دو درس نظری داشته باشد، با تأیید گروه آموزشی و با رعایت سقف واحدهای آن نیمسال (موضوع تبصره های ۳ و ۵ این ماده) می تواند دروس را به صورت معرفی به استاد در آن نیمسال یا دوره تابستان بگذراند.

تبصره ۹. انتخاب پروژه و کارآموزی همراه درس در تابستان برای دانشجویانی که در نیمسال بعدی فارغ التحصیل می شوند و دانشجویانی که مشمول استفاده از آیین نامه استعداد درخشان می باشد، بلامانع است.

تبصره ۱۰. چگونگی و ترتیب ارائه تمامی دروس هر دوره و هر رشته با رعایت پیش نیاز (تقدم و تأخر) هر درس طبق برنامه درسی مصوب بر عهده گروه آموزشی است.

تبصره ۱۱. دانشجو در آخرین نیمسال تحصیلی از رعایت مقررات مربوط به تبصره ۱۰ این ماده معاف است.

تبصره ۱۲. تعداد واحدهای جبرانی با تشخیص گروه آموزشی صرفاً برای دوره کارشناسی ناپیوسته حداکثر ۶ واحد می باشد و نمره دروس جبرانی در میانگین نیمسال و کل محاسبه نمی شود.

تبصره ۱۳. دانشگاه اختیار دارد برای دانش آموختگان دوره کاردانی پیوسته (فاقد مدرک پیش دانشگاهی) که معدل کل آنها زیر ۱۴ است و در دوره کارشناسی ناپیوسته در رشته غیر مرتبط (به تشخیص گروه آموزشی) پذیرفته شده اند حداکثر ۲۰ واحد درسی جبرانی ارائه کند. نمره این دروس در میانگین نیمسال و کل محاسبه نمی شود.

تبصره ۱۴. دانشجو می تواند با رعایت مفاد تبصره ۱ ماده ۶، در صورت اضطرار تا دو هفته قبل از شروع امتحانات پایان نیمسال، صرفاً یک درس نظری را با تأیید گروه آموزشی حذف کند به شرط آن که تعداد واحدهای باقیمانده دانشجو کمتر از ۱۲ واحد نشود.

تبصره ۱۵. برنامه ریزی و تصمیم گیری درباره چگونگی و زمان حذف و اضافه طبق مصوبه شورای آموزشی دانشگاه انجام می شود.

تبصره ۱۶. دانشجو می تواند با رعایت سنوات مجاز تحصیل در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته یک نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته حداکثر دو نیمسال از مرخصی تحصیلی با احتساب در سنوات استفاده کند. موارد استثنا (زایمان، پزشکی مدت دار و ...) حداکثر دو نیمسال بدون احتساب در سنوات تحصیلی به عهده شورای آموزشی دانشگاه می باشد.

ماده ۱۲. دانشجوی دوره های کاردانی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته می تواند در صورت دارا بودن شرایط "درهمان دانشگاه" و در صورت موافقت دانشگاه، مشروط به امکان ادامه تحصیل در "سنوات مجاز باقیمانده"، رشته تحصیلی خود را تغییر دهند.

تبصره ۱. دانشجو در هر دوره تحصیلی فقط یک بار می تواند با رعایت ضوابط تغییر رشته دهد.

تبصره ۲. تغییر رشته دانشجو در دوره کاردانی پیوسته، کارشناسی ناپیوسته، دوره های پایین به بالا و نوبت دوم به روزانه ممنوع است.

تبصره ۳. در صورت تغییر رشته، معادل سازی دروس فقط در دوره های هم عرض مجاز است.

تبصره ۴. تغییر رشته دانشجویی که پذیرش وی در دوره از طریق بدون آزمون می باشد به رشته هایی که پذیرش در آنها از طریق آزمون سراسری صورت گرفته باشد، ممنوع است.

تبصره ۵. معادل سازی و پذیرش واحدهای درسی گذرانده شده دانشجو بر اساس دستورالعمل اجرایی مصوب شورای آموزشی دانشگاه امکان پذیر است.

تبصره ۶. به ازای هر ۱۲ تا ۲۰ واحد از دروس معادل سازی شده، یک نیمسال از سنوات مجاز تحصیلی دانشجو کاسته می شود.

تبصره ۷. شرایط اختصاصی تغییر رشته به شرح زیر است:

۱.۷. نمره اکتسابی دانشجو در آزمون سراسری گروه آزمایشی ذیربط از نمره آخرین فرد پذیرفته شده در آن رشته در دانشگاه و در سال پذیرش با تأیید سازمان سنجش آموزش کشور، کمتر نباشد.

۲.۷. وجود رشته مورد تقاضای دانشجو در دانشگاه؛

۳.۷. موافقت گروه آموزشی مبدأ و مقصد.

ماده ۱۳. میهمان و انتقال دانشجو، در صورت تأیید دانشگاه مبدأ و موافقت دانشگاه مقصد، مطابق آیین نامه میهمانی و انتقالی دانشجویان دوره های کاردانی و کارشناسی دانشگاهها مصوب وزارت انجام می شود.

تبصره. انتقال دانشجو از دانشگاه غیردولتی به دولتی، از شهریه پرداز به رایگان، از غیرحضور به نیمه حضوری و حضوری ممنوع، ولی عکس آن مجاز است.

ماده ۱۴. دانشگاه موظف است برای هدایت تحصیلی دانشجویان از زمان پذیرش، یکی از اعضای هیأت علمی مرتبط با رشته تحصیلی دانشجو را به عنوان "راهنمای آموزشی" تعیین و بر اساس سازوکار مصوب دانشگاه، بر نحوه عملکرد او نظارت کند.

ماده ۱۵. نمره ارزشیابی از هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می شود و حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۰ و میانگین کل قابل قبول در هر نیمسال ۱۲ است و چنانچه میانگین نمرات دانشجو در هر نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۲ باشد، آن نیمسال، مشروط تلقی می شود.

تبصره ۱. چنانچه دانشجویی در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته دو نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته ۳ نیمسال مشروط شده باشد در این صورت، دانشجو اخراج آموزشی شناخته می شود.

تبصره ۲. نمرات دروس تمرین دبیری، کارآموزی و کارورزی، عملیات صحرائی، کار در عرصه و دروسی که در برنامه درسی مصوب، با پروژه ارائه می شود، در صورتی که به تشخیص مدرس و تأیید گروه آموزشی مربوط، تکمیل آنها در طول یک نیمسال تحصیلی میسر نباشد، ناتمام تلقی می شود. بر اساس مصوبه شورای آموزشی دانشگاه مهلت ثبت نمرات دروس یاد شده بشرح ذیل می باشد.

الف. یکسال شمسی برای دانشجویانی که در نیمسال بعدی انتخاب واحد داشته باشند.

ب. برای دانشجویان ترم آخر یک نیمسال خواهد بود و در پایان همان نیمسال انتخابی باید نمره درج شود.

ماده ۱۶. در صورتی که دانشجوی منصرف، اخراجی یا محروم از تحصیل در دوره کارشناسی پیوسته حداقل ۶۸ واحد درسی (شامل حداکثر ۱۰ واحد دروس عمومی و مابقی از سایر دروس دوره) را نمره قبولی بگذراند و میانگین کل واحدهای اخذ شده وی ۱۲ یا بالاتر باشد، می تواند مدرک دوره کاردانی همان رشته را دریافت کند. در غیر این صورت به چنین دانشجویی و همچنین به دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته، فقط یک گواهی، مبنی بر تعداد واحدهای گذرانده شده داده خواهد شد.

تبصره ۱. در صورتی که دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کارشناسی پیوسته بیش از واحدهای مورد نیاز دوره کاردانی را با نمره قبولی گذرانده باشد دانشگاه دروسی را ملاک میانگین کل برای صدور مدرک کاردانی قرار می دهد که میانگین کل دانشجو در آن دروس، ۱۲ یا بالاتر باشد.

تبصره ۲. مدرک کاردانی حسب تقاضای مستند دانشجو و صرف نظر از وجود دوره کاردانی مصوب در آن رشته یا مجری بودن دانشگاه محل تحصیل دانشجو، صادر می شود.

ماده ۱۷. ملاک دانش آموختگی برای دوره های کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته، گذراندن کلیه واحدهای دوره و داشتن معدل کل حداقل ۱۲ در پایان دوره است.

تبصره. چنانچه معدل کل دانشجویی پس از گذراندن تمام واحدهای درسی آن دوره کمتر از ۱۲ باشد تنها یک نیمسال با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی به وی فرصت داده می شود تا با اخذ مجدد حداکثر ۲۰ واحد از درسهایی که با نمره کمتر از ۱۲ گذرانده است، میانگین کل دروس اخذ شده خود را به حداقل ۱۲ برساند و مدرک تحصیلی دوره را دریافت کند در غیر اینصورت از ادامه تحصیل محروم می شود.

ماده ۱۸. تاریخ دانش آموختگی زمان ثبت آخرین نمره درس دانشجو در اداره آموزش دانشگاه است.

ب- دوره کارشناسی ارشد

ماده ۱۹. مدت مجاز تحصیل در دوره کارشناسی ارشد ۴ نیمسال یا ۲ سال است.

تبصره ۱. در صورتیکه دانشجوی در مدت مقرر دانش آموخته نشود، دانشگاه اختیار دارد مدت تحصیل وی را حداکثر تا دو نیمسال افزایش دهد.

تبصره ۲. تحصیل همزمان دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در کلیه شیوه های آموزشی و درکلیه دانشگاه ها (دولتی و غیر دولتی) ممنوع است.

الحاقی ۱ به ماده ۱۹.

تبصره ۳. تمدید سنوات نیمسال پنجم و ششم که در اختیار دانشگاه است به دانشکده واگذار می‌گردد. دانشجوی متقاضی موظف است قبل از انتخاب واحد نیمسال پنجم و یا ششم درخواست خود را تکمیل نموده و به دانشکده تحویل نماید. درخواست تمدید سنوات دانشجویان در صورت موافقت در شورای دانشکده جهت درج در کارنامه دانشجو به مدیریت امور آموزشی دانشگاه ارسال می‌گردد و نیازی به ارسال به مدیریت تحصیلات تکمیلی و یا کمیسیون بررسی موارد خاص دانشگاه نیست.

تمدید سنوات دانشجویان کارشناسی ارشد در ترم ۶ منوط به تکمیل فرم گزارش پیشرفت تحصیلی توسط دانشجو، تایید استاد راهنمای دانشجو با میزان پیشرفت تحصیلی حداقل متوسط و تصویب شورای گروه و دانشکده است.

الحاقی ۲ به ماده ۱۹.

تبصره ۴. افزایش سنوات تحصیلی در نیم سال پنجم به صورت رایگان و در نیم سال ششم با پرداخت شهریه، طبق تعرفه مصوب هیئت امنای دانشگاه انجام می‌شود. چنانچه دانشجو تا پایان نیمسال ششم دانش آموخته نشود، از ادامه تحصیل محروم است.

ماده ۲۰. تعداد واحدهای درسی در دوره کارشناسی ارشد، حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ است که از این تعداد ۴ تا ۶ واحد مربوط به پایان نامه و باقی مانده به صورت واحدهای آموزشی است.

الحاقی ۱ به ماده ۲۰.

تبصره ۱. پذیرش و برابرسازی واحدهای درسی گذرانده شده دانشجویان انتقالی از دیگر دانشگاه‌های دولتی، دانشجویان قبولی تکمیل ظرفیت و همچنین دانشجویانی که قبلا در دوره کارشناسی ارشد انصراف داده‌اند، بر اساس دستورالعمل اجرایی مصوب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه امکان‌پذیر است.

الف. برابرسازی دروس از دانشگاه‌های غیردولتی، پیام نور، غیرحضور و مجازی ممنوع می‌باشد.

ب. عنوان دروس معادل سازی شده بایستی بر اساس برنامه آموزشی که بر اساس ضوابط ابلاغی وزارت تدوین گردیده است، باشد و عنوان درس در معادل سازی نباید تغییر نماید.

ماده ۲۱. انتخاب حداقل ۸ واحد در هر نیمسال برای دانشجوی الزامی است.

تبصره ۱. در صورتی که دانشگاه به هر دلیل با حذف واحدهای درسی دانشجوی موافقت کند و این امر منجر به کاهش تعداد واحدهای دانشجوی از حدنصاب شود، آن نیمسال به عنوان یک نیمسال کامل جزو سنوات تحصیلی وی محسوب می شود.

الحاقی ۱ به ماده ۲۱.
تبصره ۲. حداکثر تعداد واحد انتخابی دانشجوی کارشناسی ارشد در هر نیمسال تحصیلی ۱۴ واحد است.

الحاقی ۲ به ماده ۲۱.
تبصره ۳. دانشجویان کارشناسی ارشد مجاز به حذف و اضافه و حذف اضطراری می باشند. شرایط لازم برای حذف و اضافه و حذف اضطراری به شرح ذیل می باشد: الف- دانشجویان کارشناسی ارشد می توانند به تعداد دلخواه تا حدنصاب حداکثر (۱۴ واحد درسی) دروس را اخذ نمایند ولی تعداد دروس قابل حذف حداکثر ۲ ماده درسی می باشد. در صورت حذف، تعداد واحدهای درسی نباید کمتر از حدنصاب حداقل (۸ واحد درسی) باشد. ب- هر دانشجوی کارشناسی ارشد مجاز است تا دو هفته قبل از شروع امتحانات پایان نیمسال، صرفاً یک درس نظری را با تأیید گروه آموزشی حذف اضطراری نماید به شرط آن که تعداد واحدهای باقیمانده دانشجوی کمتر از ۸ واحد نگردد. ج- دانشجوی مشمول آموزش رایگان، در صورت حذف اضطراری درس، برای انتخاب مجدد درس موظف به پرداخت هزینه درس مطابق تعرفه مصوب هیئت امنای دانشگاه است

الحاقی ۳ به ماده ۲۱.
تبصره ۴. دانشجوی می تواند با احتساب سنوات، یک نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

الحاقی ۴ به ماده ۲۱.
تبصره ۵. درس سمینار بصورت کلاس درس در طول نیمسال و همانند سایر دروس ارائه می شود. بدیهی است نمره درس سمینار همانند سایر دروس بایستی در انتهای نیمسال اخذ درس و در موعد اعلام نمره دروس نیمسال در سیستم آموزشی ثبت گردد و ناتمام اعلام نمودن درس سمینار امکانپذیر نمی باشد.

الحاقی ۵ به ماده ۲۱.
تبصره ۶. چنانچه از طرف گروه آموزشی، گذراندن تعدادی از واحدهای درسی دوره کارشناسی، به عنوان درس جبرانی، برای دانشجوی ضروری تشخیص داده شود، دانشجوی موظف است، آن واحدها را براساس برنامه مصوب، اضافه بر واحدهای درسی مقرر در دوره کارشناسی ارشد بگذراند. حداکثر تعداد واحد دروس جبرانی ۱۲ واحد است. الف. کسب نمره قبولی ۱۲ در دروس جبرانی، الزامی است ولی نمره مذکور در میانگین نیمسال و کل دانشجوی محاسبه نمی شود. ب. به ازای حداقل ۸ واحد جبرانی در طول دوره، یک نیمسال تحصیلی به طول دوره مجاز دانشجوی (با رعایت ماده ۱۹ و

تبصره های آن) افزوده می شود.
ج. برگزاری کلاس مستقل برای دروس جبرانی امکانپذیر نیست و دروس جبرانی در صورت نیاز از همان دروس ارائه شده دوره کارشناسی اخذ خواهد شد.

ماده ۲۲. تغییر رشته یا انتقال دانشجوی کارشناسی ارشد در همان دانشگاه یا سایر دانشگاه ها (دولتی و غیر دولتی) ممنوع است.

ماده ۲۳. نمره ارزشیابی هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می شود و حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۲ است. میانگین کل قابل قبول در هر نیمسال ۱۴ است و چنانچه میانگین نمرات دانشجو در هر نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۴ باشد دانشجو در آن نیمسال مشروط تلقی می شود. سقف مجاز مشروط اعم از متوالی یا متناوب، در دوره کارشناسی ارشد ۲ نیمسال است.

اصلاحیه ماده ۲۳

نمره ارزشیابی هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می شود و حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۲ است. میانگین کل قابل قبول در هر نیمسال ۱۴ است و چنانچه میانگین نمرات دانشجو در هر نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۴ باشد دانشجو در آن نیمسال مشروط تلقی می شود. **سقف مجاز مشروط اعم از متوالی یا متناوب، در دوره کارشناسی ارشد ۱ نیمسال است.**

الحاقی ۱ به ماده ۲۳.

تبصره ۱. در موارد زیر دانشجو در یک نیمسال مشروط تلقی نمی گردد:
الف. در صورت تقلیل تعداد واحدهای آموزشی انتخابی دانشجو در آن نیمسال تحصیلی به زیر ۸ واحد (کمتر از حدنصاب) به دلایلی خارج از اراده دانشجو مثلاً ابتلا به بیماری و حذف پزشکی درس یا دروس که به تأیید پزشک معتمد دانشگاه رسیده باشد.
ب. در صورتی که دانشجو در آن نیمسال پایان نامه را با واحدهای دیگر انتخاب نماید و تعداد واحدهای دانشجو بدون پایان نامه به دلایلی خارج از اراده دانشجو زیر ۸ واحد (کمتر از حدنصاب) گردد. تشخیص خارج از اراده بودن به عهده شورای دانشکده است.

الحاقی ۲ به ماده ۲۳.

تبصره ۲. نمره‌ی تمام درس‌هایی که دانشجو می‌گیرد (بجز درس‌های جبرانی و مازاد) در کارنامه ثبت و در میانگین نمرات هر نیمسال و میانگین کل نمرات دانشجو محاسبه می‌شود.

الحاقی ۳ به ماده ۲۳.

تبصره ۳. اگر دانشجوی در دو نیمسال تحصیلی، اعم از متوالی یا متناوب، مشروط آموزشی شود، از ادامه‌ی تحصیل محروم می‌شود. برای مشروطی بار دوم در دوره کارشناسی ارشد در صورت درخواست دانشجو و ارایه مستندات لازم و تأیید شورای دانشکده پرونده دانشجو جهت تصمیم‌گیری برای ادامه تحصیل به کمیسیون موارد خاص دانشگاه ارجاع می‌گردد.

الحاقی ۴ به ماده ۲۳.

تبصره ۴. به دانشجویان مشروط آموزشی، با رعایت ضوابط و در زمان تعیین شده در تقویم دانشگاهی، پس از یک نیمسال مشروطی و قبل از محروم شدن از ادامه‌ی تحصیل، از طریق سامانه آموزشی دانشگاه اخطار آموزشی ابلاغ می‌گردد.

الحاقی ۵ به ماده ۲۳.

تبصره ۵. جلوگیری از ادامه‌ی تحصیل دانشجویانی که دو نیمسال مشروط آموزشی شده‌اند، بر عهده‌ی گروه و دانشکده است و بر اساس گزارش دانشکده، طبق تقویم دانشگاهی از طریق مدیریت امور آموزشی دانشگاه انجام می‌شود.

الحاقی ۶ به ماده ۲۳.

تبصره ۶. حداقل نمره‌ی میانگین کل قابل قبول در دوره‌ی کارشناسی ارشد ۱۴ (چهارده) است.

ماده ۲۴. دانشجو پس از انجام کار تحقیقاتی خود و تدوین پایان‌نامه و تأیید استاد راهنما، مجاز است در حضور هیئت داوران از پایان‌نامه خود دفاع کند.

الحاقی ۱ به ماده ۲۴. (شرایط استاد راهنما)

تبصره ۱.

- ۱- استاد راهنما به پیشنهاد دانشجو و با موافقت استاد و تأیید شورای گروه و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، از اعضای هیات علمی دانشگاه تعیین می‌شود.
- ۲- انتخاب استاد راهنما توسط دانشجو باید حداکثر تا پایان نیمسال اول تحصیلی صورت گیرد.
- ۳- اعضای هیات علمی با مرتبه استادیاری و بالاتر در صورت درخواست ظرفیت پذیرش دانشجو توسط گروه از بدو استخدام می‌توانند دانشجوی کارشناسی ارشد پذیرش نمایند.
- ۴- استاد راهنمای دوم در صورت درخواست استاد راهنمای اول از افراد حائز شرایط راهنمایی از داخل دانشگاه و یا همکاران هیئت علمی بازنشسته دانشگاه تعیین خواهد شد.

الحاقی ۲ به ماده ۲۴. (شرایط استاد مشاور)

تبصره ۲. استاد مشاور پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تأیید شورای گروه و شورای

- تحصیلات تکمیلی دانشکده تعیین می‌شود و باید یکی از شرایط زیر را دارا باشد:
- ۱- عضو هیات علمی دانشگاه های دولتی و یا دانشگاه های معتبر خارج از کشور.
 - ۲- پژوهشگران پسادکتری دانشگاه های دولتی و یا دانشگاه های معتبر خارج از کشور.
 - ۳- افراد شاغل در سازمان ها با حداقل مدرک کارشناسی ارشد به شرط تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه.
- دانشگاه در پرداخت هزینه ایاب و ذهاب برای موارد فوق هیچ گونه تعهدی ندارد.

الحاقی ۳ به ماده ۲۴. (تعداد اساتید راهنما، مشاور و داور)

تبصره ۳. داور پایان نامه کارشناسی ارشد لازم است عضو هیأت علمی در رشته مربوط با درجه حداقل استادیاری و دارای دو سال سابقه فعالیت آموزشی باشد. تعیین داوران پایان نامه های کارشناسی ارشد با نظر شورای گروه خواهد بود.

ترکیب هیأت داوران	تعداد کل کمیته هدایت پایان نامه		تعداد استاد مشاور		تعداد استاد راهنما		دوره
	حداقل	حداکثر	حداقل	حداکثر	حداقل	حداکثر	
الف) ترکیب هیأت داوران عبارتست از کمیته هدایت + ۱ یا دو نفر داور. تعداد داوران با توجه به تعداد اعضای کمیته هدایت تعیین می شود بطوریکه اگر تعداد اعضاء کمیته هدایت ۱ نفر باشد ۲ نفر به عنوان داور تعیین می شود در غیر این صورت داور ۱ نفر خواهد بود. ب) حضور مدیر گروه بدون حق رأی و نمره (به جز در مواردی که به لحاظ تخصصی به عنوان داور جلسه انتخاب شده باشد) در جلسه دفاع الزامی است.	۱	۳	۰	۲	۱	۲	کارشناسی ارشد

الحاقی ۴ به ماده ۲۴. (تصویب پروپوزال)

تبصره ۴.

- ۱- دانشجو موظف است پس از پایان نیمسال اول و قبل از پایان نیمسال سوم تحصیلی، پیشنهاد پایان نامه ی خود را با نظر استاد(ان) راهنما و استاد(ان) مشاور و تأیید شورای گروه و دانشکده مربوط به تصویب برساند.
- ۲- هرگونه تغییر در موضوع و عنوان پایان نامه پس از تأیید اعضای کمیته ی پایان نامه، تصویب شورای گروه و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، طبق مقررات، قبل یا بعد از صدور مجوز دفاع یا بعد از برگزاری جلسه دفاع، باید به تحصیلات تکمیلی دانشگاه گزارش شود.
- ۳- دانشجویان کارشناسی ارشد باید مدارک زیر را برای تصویب پروپوزال به پژوهشکده/دانشکده مربوطه تحویل دهند:
 - ۱-۳- گواهی گذراندن دوره های مورد تأیید کمیته ایمنی، بهداشت و محیط زیست.
 - ۲-۳- گواهی ثبت پروپوزال در سامانه ایران داک.
 - ۳-۳- ثبت پروپوزال در سامانه همانندجو و الصاق گزارش پیشینه پژوهش.

الحاقی ۵ به ماده ۲۴. (مجوز دفاع از پایان نامه)

تبصره ۵.

- ۱- دانشجوی پس از اتمام دوره‌ی آموزشی و اتمام پژوهش و نگارش پایان‌نامه، با تأیید استاد(ان) راهنما و استاد(ان) مشاور و در سقف سنوات مجاز تحصیلی می‌تواند با رعایت ضوابط دانشگاه در حضور هیئت داوران از پایان‌نامه‌ی خود دفاع کند.
- ۲- دانشجوی کارشناسی‌ارشد حداقل ۶ ماه بعد از تصویب پروپوزال در گروه آموزشی مربوطه می‌تواند از پایان‌نامه خود در صورت احراز شرایط دفاع نماید.
- ۳- شرایط لازم برای صدور مجوز دفاع:
 - ۱-۳- گذراندن کلیه واحدهای درسی
 - ۲-۳- کلیه دانشجویان ملزم هستند قبل از مراجعه به کارشناس دانشکده با واحد مالی و نظارت بر شهریه دانشگاه تسویه حساب مالی نمایند.
 - ۳-۳- یک نسخه پایان نامه نهایی صحافی نشده که مطابق فرمت مصوب دانشگاه تهیه شده باشد.
 - ۴- تاریخ دفاع دست کم باید ۷ روز بعد از اخذ مجوز از تحصیلات تکمیلی دانشکده باشد.
 - ۵- آخرین تاریخ دفاع دانشجویان از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد در نیمسالهای دوم تا ۲۰ شهریور و در نیمسالهای اول تا ۲۰ بهمن هر سال تعیین است.

الحاقی ۶ به ماده ۲۴. (شرایط نمره دهی به پایان نامه)

تبصره ۶. معیارهای نمره دهی به پایان نامه های کارشناسی ارشد طبق جدول زیر می باشد:

ردیف	معیارهای ارزشیابی	حداکثر نمره
۱	محتوا و سطح علمی پایان نامه	۱۴
۲	نحوه تنظیم، تدوین و نگارش پایان نامه	۳
۳	نحوه ارائه پایان نامه و پاسخ به سؤالات	۲
۴	بدیع بودن و نوآوری و یا ساخت دستگاه	۱
جمع	نمره پایان نامه	۲۰

دانشجویان دوره کارشناسی ارشد حداکثر تا یک ماه پس از برگزاری جلسه دفاع بایستی اصلاحات پیشنهادی هیأت داوران را اعمال نموده و پس از اخذ تأییدیه استاد(ان) راهنما، داور/داوران و مدیر محترم گروه مربوطه آن را به معاون محترم تحصیلات تکمیلی دانشکده تحویل دهند. درج نمره در کارنامه دانشجوی منوط به ارائه این تأییدیه می‌باشد. چنانچه دانشجوی در موعد مقرر جهت انجام اصلاحات پیشنهادی هیأت داوران اقدام ننماید یا اصلاحات پایان‌نامه مورد تأیید استاد(ان) راهنما و داور/داوران قرار نگیرد در این صورت پایان‌نامه غیرقابل قبول ارزیابی می‌گردد.

ماده ۲۵. نمره پایان نامه در میانگین کل محاسبه نمی شود و ارزشیابی آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام می شود:

- مردود (کمتر از ۱۴)

- قبولی با درجه: متوسط (۱۴-۱۵/۹۹)، خوب (۱۶-۱۷/۹۹)، خیلی خوب (۱۸-۱۸/۹۹) و یا عالی (۲۰-۱۹)

ماده ۲۶. ملاک دانش آموختگی، گذراندن کلیه واحدهای دوره، داشتن میانگین کل حداقل ۱۴ و موفقیت در دفاع از پایاننامه است.

تبصره ۱. چنانچه میانگین کل دانشجوی کاشناسی ارشد پس از گذراندن تمام واحدهای درسی دوره کمتر از ۱۴ باشد اجازه دفاع از پایان نامه را ندارد و تنها یک نیمسال با "رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی" به وی فرصت داده می شود تا مجدداً با انتخاب حداکثر ۸ واحد از درس هایی که در آن نمره بین ۱۲ تا ۱۴ را احراز کرده است، میانگین کل دوره را به استثنای پایاننامه به ۱۴ برساند تا به وی اجازه دفاع از پایان نامه داده شود.

تبصره ۲. دانشگاه می تواند به دانشجویی که به هر دلیل نتواند در سنوات مجاز دوره تحصیلی را به پایان برساند، برابر ضوابط فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی را اعطا کند.

تبصره ۳. تاریخ دانش آموختگی، روز دفاع و کسب درجه قبولی از پایان نامه است.

ماده ۲۷. چنانچه دانشجو در حین تحصیل و انجام پژوهش و تدوین پایان نامه مرتکب تخلف علمی (جعل، تقلب، کپی برداری و مانند اینها) شود و تخلف از سوی دانشگاه تایید گردد، از ادامه تحصیل محروم و اخراج می شود.

تبصره ۱. احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام تحصیلات از سوی دانشگاه، منجر به ابطال مدرک تحصیلی صادر شده خواهد شد.

الحاقی ۱ به ماده ۲۷. (فرم تعهد پایان نامه)

تبصره ۲. دانشجویان کارشناسی ارشد موظف هستند فرم تعهدنامه اصالت پایان نامه را پس از تکمیل و امضا به ابتدای پایان نامه الصاق نمایند.

ج- دوره دکتری تخصصی

ماده ۲۸. مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری تخصصی حداقل ۶ و حداکثر ۸ نیمسال است و تحصیل در این دوره به صورت تمام وقت است.

تبصره ۱. در صورتیکه دانشجوی در مدت مقرر دانش آموخته نشود، دانشگاه اختیار دارد مدت تحصیل وی را حداکثر تا دو نیمسال افزایش دهد.

تبصره ۲. تحصیل هم زمان دانشجوی این دوره در همان دوره یا سایر دوره های تحصیلی ممنوع است.

الحاقی ۱ به ماده ۲۸.
<p>تبصره ۳. تمدید سنوات نیمسال نهم و دهم که در اختیار دانشگاه است در صورت احراز هر دو شرط زیر به دانشکده واگذار می‌گردد. شایان ذکر است در صورت عدم تحقق یکی از دو شرط زیر تمدید سنوات دانشجو امکانپذیر نخواهد بود.</p> <p>۱- طرح پیشنهادی رساله دانشجو در گروه آموزشی در بازه سنوات مجاز (۸ ترم) تصویب شده باشد.</p> <p>۲- دانشجو در انجام رساله دو عملکرد نامطلوب بصورت متوالی یا غیر متوالی نداشته باشد.</p> <p>دانشجوی متقاضی موظف است قبل از انتخاب واحد نیمسال نهم و دهم درخواست خود را تکمیل نموده و به دانشکده تحویل نماید. درخواست تمدید سنوات دانشجویان در صورت موافقت در شورای دانشکده جهت درج در کارنامه دانشجو به مدیریت امور آموزشی ارسال می‌گردد و نیازی به ارسال به مدیریت تحصیلات تکمیلی و یا کمیسیون بررسی موارد خاص دانشگاه نیست.</p> <p>تمدید سنوات دانشجویان دکتری در ترم ۹ و ۱۰ منوط به تکمیل فرم گزارش پیشرفت تحصیلی توسط دانشجو، تایید استاد راهنمای اول دانشجو و تصویب شورای گروه و دانشکده است.</p>

الحاقی ۲ به ماده ۲۸.
<p>تبصره ۴. افزایش سنوات تحصیلی در نیمسال نهم به صورت رایگان و در نیمسال دهم با پرداخت شهریه، طبق تعرفه‌ی مصوب هیئت امنای دانشگاه انجام می‌شود. چنانچه دانشجو تا پایان نیمسال دهم دانش آموخته نشود، از ادامه‌ی تحصیل محروم است.</p>

ماده ۲۹. تعداد واحدهای درسی دوره دکتری تخصصی ۳۶ واحد است که از این تعداد، ۱۲ تا ۱۸ واحد آموزشی و ۱۸ تا ۲۴ واحد پژوهشی است که در برنامه درسی هر رشته تحصیلی لحاظ می‌شود.

ماده ۳۰. نمره ارزشیابی از هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می‌شود. حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ و میانگین کل قابل قبول پس از گذراندن تمام واحدهای آموزشی ۱۶ است.

تبصره ۱. برای ورود به مرحله ارزیابی جامع، کسب میانگین کل حداقل ۱۶ از تمام دروس دوره الزامی است.

الحاقی ۱ به ماده ۳۰.

تبصره ۲. دانشجویان دکتری موظف هستند از زمان پذیرش تا زمان برگزاری ارزیابی جامع گواهی معتبر یکی از آزمون های معتبر زیر را به دانشکده مربوطه تحویل نمایند. کسب حدنصاب لازم در آزمون زبان برای برگزاری ارزیابی جامع ضروری است. اگر دانشجوی دکتری در موقع ثبت نام مدرک زبان معتبر و مورد قبول دانشگاه را (که تاریخ اعتبارش در آن موقع سپری نشده باشد) ارائه نماید، نیاز به ارائه مدرک زبان مجدد ندارد. حدنصاب آزمون های زبان عمومی به شرح جدول ذیل ملاک عمل قرار گیرد.

ردیف	نام آزمون	حدنصاب
۱	TOEFL (IBT)	۶۰
۲	TOEFL (PBT)	۴۸۰
۳	IELTS	۵
۴	TOLIMO	۴۸۰
۵	MSRT	۵۰
۶	آزمون زبان دانشگاه های سطح ۱	۵۰

الحاقی ۲ به ماده ۳۰.

تبصره ۳. پذیرش و برابری واحدهای درسی گذرانده شده دانشجویان انتقالی از دیگر دانشگاه های دولتی، دانشجویان قبولی تکمیل ظرفیت و همچنین دانشجویانی که قبلا در دوره دکتری انصراف داده اند، بر اساس دستورالعمل اجرایی مصوب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه امکان پذیر است.

الف. برابری دروس از دانشگاه های غیردولتی، پیام نور، غیرحضور و مجازی ممنوع می باشد.

ب. عنوان دروس معادل سازی شده بایستی بر اساس برنامه آموزشی که بر اساس ضوابط ابلاغی وزارت تدوین گردیده است، باشد و عنوان درس در معادل سازی نباید تغییر نماید.

الحاقی ۳ به ماده ۳۰.

تبصره ۴. تعداد واحدهای انتخابی دانشجویان دکتری در دوره آموزشی حداقل ۶ و حداکثر ۱۰ واحد برای هر نیمسال است و دوره آموزشی آنان بایستی حداکثر در سه نیمسال تحصیلی به پایان برسد. در صورتی که دانشگاه به هر دلیل با حذف واحدهای درسی دانشجو موافقت کند و این امر منجر به کاهش تعداد واحدهای دانشجو از حدنصاب شود، آن نیمسال به عنوان یک نیمسال کامل جزو سنوات تحصیلی وی محسوب می شود.

الحاقی ۴ به ماده ۳۰.

تبصره ۵. میانگین کل دانشجوی دکتری پس از گذراندن تمام واحدهای آموزشی بر اساس نمره های تمامی دروس های اخذ شده محاسبه می شود و چنانچه میانگین کل پس از گذراندن تمام واحدهای درسی دوره کمتر از ۱۶ باشد اجازه شرکت در ارزیابی جامع را ندارد و حداکثر دو نیمسال با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی به وی فرصت داده می شود تا مجددا با انتخاب حداکثر ۶ واحد از درسی که در آنها نمره بین ۱۴ تا ۱۶ را احراز کرده است، میانگین کل دوره را به ۱۶ برساند تا به وی اجازه شرکت در ارزیابی جامع داده شود.

الحاقی ۵ به ماده ۳۰.

تبصره ۶. برای برگزاری ارزیابی جامع لازم است دانشجو درخواست کتبی خود مبنی بر آمادگی شرکت در ارزیابی جامع را به استاد راهنما تحویل دهد. استاد راهنما بایستی ۲ یا ۳ ماده درسی امتحانی را تعیین و به شورای گروه جهت تصویب پیشنهاد نماید.

آزمون در دو مرحله کتبی و شفاهی انجام می شود. در مرحله کتبی حداقل نمره قابل قبول برای هر ماده امتحانی ۱۴ و میانگین آزمون کتبی حداقل ۱۵ می باشد. دانشجو در صورت احراز نمره میانگین ۱۵ از امتحان کتبی مجاز به امتحان شفاهی خواهد بود. میانگین نمره کتبی و شفاهی نباید از ۱۶ کمتر باشد.

در صورتیکه دانشجو در آزمون کتبی نمره میانگین ۱۵ را احراز ننماید در ارزیابی جامع مردود محسوب می شود و در این حالت مدیریت محترم امور آموزشی دانشگاه بدون درج نمره مردودی، صرفاً کد مردودی را در کارنامه دانشجویان مردود شده در ارزیابی جامع درج می نماید.

کمیته ارزیابی جامع متشکل از حداقل ۴ نفر عضو هیات علمی با حداقل مرتبه استادیاری و ۲ سال سابقه تدریس در دوره تحصیلات تکمیلی به انتخاب شورای گروه است. استاد راهنما می تواند عضو کمیته ارزیابی جامع باشد. برای هر درس حداکثر دو طراح سوال با نظر شورای دانشکده در نظر گرفته شود.

ارزیابی جامع دانشجویان دوره دکتری طبق تقویم آموزشی از شروع نیمسال تا یک هفته قبل از شروع امتحانات پایان ترم آن نیمسال توسط گروه آموزشی و پس از طی مراحل اداری در پژوهشکده/دانشکده برگزار می شود. همچنین از هر دانشجو در هر نیمسال صرفاً یکبار امکان اخذ ارزیابی جامع وجود دارد.

دانشجو در هر نیمسال تحصیلی که ارزیابی جامع را انتخاب واحد نموده است بایستی در همان نیمسال تحصیلی در ارزیابی جامع شرکت نماید و نمره آن حداکثر یک ماه پس از برگزاری آزمون به مدیریت امور آموزشی جهت ثبت نمره ارسال گردد. پژوهشکده/دانشکده ها از تعریف دروسی نظیر آمادگی برای ارزیابی جامع خودداری نمایند. عدم شرکت دانشجو در ارزیابی جامع به دلایل غیرموجه (تشخیص موجه بودن بر عهده شورای دانشکده است) بمنزله مردودی در ارزیابی جامع است. در شرایط خاص و با تایید شورای گروه و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده مبنی بر موجه بودن عدم شرکت دانشجو، درس ارزیابی جامع می تواند فقط یک نیمسال ناتمام اعلام شود. نمره درس ارزیابی جامع باید تا پایان نیمسال بعد ثبت گردد. در غیر اینصورت نتیجه مردودی در کارنامه دانشجو برای درس ارزیابی جامع درج خواهد شد. شایان ذکر است مادامی که دانشجو درس ارزیابی جامع را با موفقیت نگذرانده است و یا نمره درس ناتمام است دانشجو باید در نیمسال بعد دوباره درس ارزیابی جامع را انتخاب واحد نماید.

انتخاب درس ارزیابی جامع در بازه سنوات مجاز (۸ ترم) امکانپذیر است و در صورت عدم موفقیت دانشجو در این بازه امکان تمدید سنوات دانشجو وجود ندارد و دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود.

الحاقی ۶ به ماده ۳۰.

تبصره ۷. دانشجو می تواند با احتساب سنوات، دو نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

الحاقی ۷ به ماده ۳۰.

تبصره ۸. درس سمینار بصورت کلاس درس در طول نیمسال و همانند سایر دروس ارائه شود. بدیهی است نمره درس سمینار همانند سایر دروس بایستی در انتهای نیمسال اخذ درس و در موعد اعلام نمره دروس نیمسال در سیستم آموزشی ثبت گردد و ناتمام اعلام نمودن درس سمینار امکانپذیر نمی باشد

الحاقی ۸ به ماده ۳۰.

تبصره ۹. چنانچه از طرف استاد راهنما و گروه آموزشی، گذراندن تعدادی از واحدهای درسی دوره کارشناسی ارشد، به عنوان درس جبرانی، برای دانشجوی دکتری ضروری تشخیص داده شود، دانشجوی موظف است، آن واحدها را براساس برنامه مصوب، اضافه بر واحدهای درسی مقرر در دوره دکتری بگذراند. حداکثر تعداد واحد دروس جبرانی ۶ واحد است.

تبصره ۱. کسب نمره قبولی ۱۴ در دروس جبرانی، الزامی است ولی نمره مذکور در میانگین نیمسال و کل دانشجوی محاسبه نمی شود.

تبصره ۲. به ازای حداقل ۶ واحد جبرانی در طول دوره، یک نیمسال تحصیلی به طول دوره مجاز دانشجوی (با رعایت ماده ۲۸ و تبصره های آن) افزوده می شود.

تبصره ۳. برگزاری کلاس مستقل برای دروس جبرانی امکانپذیر نیست و دروس جبرانی در صورت نیاز از همان دروس ارائه شده دوره کارشناسی ارشد اخذ خواهد شد.

ماده ۳۱. تغییر رشته یا انتقال دانشجوی دوره دکتری تخصصی در همان دانشگاه یا سایر دانشگاه ها (دولتی و غیر دولتی) ممنوع است.

الحاقی ۱ به ماده ۳۱.

تبصره ۱. در صورت ضرورت دانشجوی دکتری می تواند به تشخیص گروه و دانشکده حداکثر ۶ واحد درسی را در دانشگاه های سطح ۱ به عنوان مهمان بگذراند.

ماده ۳۲. تصویب طرح پیشنهادی رساله در گروه آموزشی پس از گذراندن موفقیت آمیز ارزیابی جامع، شرط لازم برای اجرای رساله در دوره دکتری تخصصی است.

تبصره ۱. رویکردها و سیاست های کلان برای جهت دهی به محورهای مطالعاتی و تحقیقاتی دانشجویان در انتخاب موضوع و نگارش رساله از سوی معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه تعیین و ضوابط و شرایط اختصاصی انجام آن در قالب رساله را شورای آموزشی دانشگاه تصویب می کند.

الحاقی ۱ به ماده ۳۲.

تبصره ۲. دانشجوی موظف است از نیمسال دوم تحصیلی بر روی موضوعی که توسط استاد راهنما برای او مشخص شده مطالعه کرده و طرح پیشنهادی رساله خود را تهیه کند. دانشجوی موظف است پس از قبولی در ارزیابی جامع (در

سنوات مجاز تحصیلی)، طرح پیشنهادی رساله را در گروه آموزشی به تصویب برساند. برای تصویب در گروه الصاق گزارش پیشینه پژوهش سامانه همانندجو الزامی است. گروه موظف است کمیته داوران متشکل از اساتید راهنما، اساتید مشاور (در صورت وجود) و حداقل دو نفر از اعضای هیات علمی متخصص در آن زمینه با حداقل مرتبه علمی استادیار و ۲ سال سابقه تدریس در دوره تحصیلات تکمیلی را برای ارزیابی طرح پیشنهادی رساله تعیین نماید. گروه موظف است حداکثر تا یک ماه پس از دریافت درخواست، جلسه بررسی طرح پیشنهادی رساله را تشکیل و موضوع رساله را تصویب یا نظرات اصلاحی خود را ارائه نماید و دانشجو نسبت به اعمال نظرات مزبور اقدام نموده و طرح پیشنهادی رساله را تکمیل نماید. گروه آموزشی پس از تصویب طرح پیشنهادی رساله موضوع را جهت تصویب و طی مراحل بعدی به شورای دانشکده ارسال نماید.

الحاقی ۲ به ماده ۳۲.

تبصره ۳. پس از قبولی در ارزیابی جامع، دانشجو موظف است در نیمسالهای تحصیلی آتی واحد رساله را انتخاب نماید و گزارش کتبی پیشرفت کار پژوهشی خود را به استاد راهنمای اول تحویل نماید. عملکرد دانشجو در تدوین طرح پیشنهادی رساله و یا انجام رساله توسط استاد راهنمای اول رساله در پایان هر نیمسال تحصیلی به صورت قبول یا عدم قبول در کارنامه وی ثبت می شود. در صورت کسب ۲ عملکرد عدم قبول در واحد رساله بصورت متوالی یا غیر متوالی دانشجو از تمدید سنوات ترم نهم به بعد محروم می شود.

ماده ۳۳. دانشجوی دوره دکتری تخصصی مجاز است علاوه بر استاد راهنمای اصلی، استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد. استاد راهنما به درخواست دانشجو و از میان اعضای هیئت علمی دارای شرایط دانشگاه محل تحصیل و با مرتبه علمی حداقل استادیاری با تائید گروه آموزشی تعیین می شود. انتخاب استاد/ استادان مشاور به پیشنهاد استاد راهنما و تائید گروه آموزشی از میان اعضای هیئت علمی یا افراد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط، امکان پذیر است.

الحاقی ۱ به ماده ۳۳.

تبصره ۱.

- ۱- مسؤولیت راهنمایی دانشجو از نخستین نیمسال تحصیلی بر عهده استاد راهنمای اول است.
- ۲- استاد راهنما باید حداکثر تا پایان نیمسال اول سال تحصیلی دانشجو، تعیین شود. تا زمانی که استاد راهنما انتخاب نشده است، مدیر گروه وظایف استاد راهنما را بر عهده دارد.
- ۳- در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تأیید شورای گروه، مسؤولیت راهنمایی رساله دانشجو را دو استاد راهنما به طور مشترک، عهده دار می شوند.

الحاقی ۲ به ماده ۳۳. (شرایط استاد راهنما و مشاور و داور)

تبصره ۲. شرایط لازم برای راهنمایی، مشاوره و داوری رساله دانشجویان دکتری مطابق جدول ذیل است:

دوره	شرایط سمت	شرایط مصوب
		<p>استاد راهنمای اول و دوم رساله دکتری باید دارای تمام شرایط زیر باشد:</p> <p>۱- دارای مدرک دکتری (Ph.D.) متناسب با گرایش مربوطه باشد.</p> <p>۲- حداقل دو پایان نامه کارشناسی ارشد را بصورت مستقل راهنمایی و به اتمام رسانده باشد.</p> <p>۳- حداقل یک مقاله در یکی از مجله‌های معتبر علمی و پژوهشی (با نمایه معتبر)، در طول یک سال گذشته چاپ نموده باشد.</p>
	شرایط استاد راهنما	<p>۱- استاد راهنمای دوم در صورت درخواست استاد راهنمای اول از افراد حائز شرایط راهنمایی از داخل دانشگاه و یا همکاران هیأت علمی بازنشسته و در صورت ضرورت از دانشگاه‌های برتر وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و در شرایط استثنایی از سایر دانشگاه‌های وزارتین فوق‌الذکر با تصویب شورای گروه، دانشکده و شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه تعیین خواهد شد.</p> <p>۲- سهم استاد راهنمای خارج دانشگاه در راهنمایی رساله حداکثر ۴۰ درصد می‌تواند باشد.</p> <p>۳- استاد راهنمای دوم می‌تواند دارای تخصص جانبی مرتبط با موضوع مورد پژوهش رساله باشد. در این موارد نیز شورای گروه مسئول رسیدگی به میزان ارتباط موضوع رساله با تخصص استاد راهنمای دوم خواهد بود.</p>
دکتری	شرایط استاد مشاور	<p>۱- اعضای هیئت علمی دانشگاه محل تحصیل و با مرتبه علمی حداقل استادیاری با تأیید گروه آموزشی از بدو استخدام می‌توانند مشاور رساله دکتری باشند.</p> <p>۲- متخصصان غیرهیات علمی برای مشاوره رساله‌های دکتری باید دارای حداقل مدرک دکتری تخصصی باشند و در این حالت بایستی شورای تحصیلات تکمیلی موسسه صلاحیت استاد مشاور را تأیید نماید.</p> <p>۳- در صورت انتخاب استاد مشاور از سایر مؤسسات و دانشگاه‌های غیردولتی ارائه دلایل توجیهی قابل قبول از طرف استاد راهنما همراه با بیوگرافی علمی استاد مشاور و تأیید شورای گروه، دانشکده و دانشگاه الزامی است.</p>
	شرایط داور	<p>۱- داور رساله دکتری لازم است دارای دو سال سابقه فعالیت آموزشی در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و اتمام راهنمایی حداقل دو پایان نامه کارشناسی ارشد باشد. اعضای هیأت علمی که قبلاً رساله دکتری راهنمایی نموده‌اند و یا مشاور رساله‌های دکتری بوده‌اند در اولویت انتخاب به‌عنوان داور خواهند بود.</p> <p>۲- داور داخلی باید عضو هیأت علمی در رشته مربوطه با درجه حداقل استادیاری و داور خارجی (از مؤسسه‌های خارج از مؤسسه مجری) باید عضو هیأت علمی در رشته مربوطه با درجه حداقل دانشیاری باشد.</p> <p>۳- برای داوری هر رساله دکتری باید حداقل یک داور خارجی انتخاب شده باشد.</p> <p>۳- تعیین استادان داور داخلی و خارجی رساله‌های دکتری با نظر شورای گروه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و یا شورای پژوهشی پژوهشکده انجام خواهد شد.</p>

الحاقی ۳ به ماده ۳۳. (شرایط داور)

تبصره ۳. حداقل و حداکثر تعداد اساتید راهنما، مشاور و هیأت داوران رساله دانشجویان دکتری طبق جدول ذیل است:

ترکیب هیأت داوران	تعداد کل کمیته هدایت رساله		تعداد استاد مشاور		تعداد استاد راهنما		دوره
	حداقل	حداکثر	حداقل	حداکثر	حداقل	حداکثر	
الف) ترکیب هیأت داوران عبارتست از کمیته هدایت + ۳ نفر عضو هیأت علمی در رشته مربوط با درجه حداقل استادیاری و راهنمایی حداقل دو پایان نامه کارشناسی ارشد دفاع شده به پیشنهاد استاد راهنما و با تصویب شورای گروه و شورای دانشکده یا پژوهشکده که باید حداقل یک نفر از آنان با درجه حداقل دانشیار و از مؤسسه‌های خارج از مؤسسه مجری باشد.							
ب) حضور مدیر گروه بدون حق رأی و نمره (به جز در مواردی که به لحاظ تخصصی به عنوان داور جلسه انتخاب شده باشد) در جلسه دفاع الزامی است.	۴	۱	۲	۰	۲	۱	دکتری
ج) کمیته هدایت رساله در ارزیابی رساله در مجموع یک رای خواهند داشت.							
د) مدیریت زمان مربوط به دفاع از رساله دکتری از روز دریافت درخواست مجوز دفاع تا تعیین هیأت داوران و تصویب هیأت داوران بر عهده مدیر گروه است.							

ماده ۳۴. دانشجو پس از تدوین رساله و مشروط بر تأیید استاد/ استادان راهنما از حداقل کیفیت دستاوردهای علمی (چاپ یک مقاله علمی، پژوهشی معتبر و مستخرج از رساله و یا ثبت پتنت خارجی)، مجاز است در حضور هیئت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره ۱. محدوده شاخص های کیفیت دستاوردهای علمی توسط معاونت آموزشی و با مشارکت معاونت پژوهش و فناوری تعیین و پس از تصویب در شورای آموزشی دانشگاه قابل اجرا است.

الحاقی ۱ به ماده ۳۴.

تبصره ۲.

- ۱- دانشجوی دکتری حداقل ۹ ماه بعد از تصویب پروپوزال در گروه آموزشی مربوطه می تواند از رساله خود در صورت احراز شرایط دفاع نماید.
- ۲- آخرین تاریخ دفاع دانشجویان از رساله دکتری در نیمسالهای دوم تا ۲۰ شهریور و در نیمسالهای اول تا ۲۰ بهمن هر سال تعیین است.
- ۳- شرایط لازم برای صدور مجوز دفاع:
 - ۳-۱- تأیید کیفیت علمی و صحت مطالب رساله از طرف استاد یا اساتید راهنما
 - ۳-۲- گذراندن کلیه واحدهای درسی با حداقل معدل ۱۶
 - ۳-۳- گواهی مبنی بر قبولی در ارزیابی جامع
 - ۳-۴- چاپ حداقل یک مقاله علمی، پژوهشی معتبر و مستخرج از رساله.
- ۳-۴-۱- مقاله علمی - پژوهشی مستخرج از رساله در رشته‌های علوم انسانی حداقل دارای رتبه A باشد و در سایر رشته‌ها حداقل در لیست JCR منتشر شده توسط وزارت متبوع موجود باشد.
- ۳-۴-۲- نویسندگان مقالات لازم برای دفاع از رساله دانشجویان دوره دکتری تخصصی فقط می‌توانند متشکل از خود دانشجو، اساتید کمیته هدایت رساله و استاد فرصت تحقیقاتی کوتاه مدت (در صورت اعزام دانشجو به فرصت تحقیقاتی کوتاه مدت) باشند.
- ۳-۴-۳- ذکر نام دانشگاه تبریز به عنوان وابستگی دانشجو الزامی است.
- ۳-۴-۴- در مقالات مستخرج از رساله رعایت ترتیب اسامی (بترتیب اسم دانشجو، استاد(ان)، راهنما و استاد(ان) مشاور) الزامی است.
- ۳-۵- گواهی نمره زبان مطابق با شرایط آزمون دکتری سال ورود به دانشگاه
- ۳-۶- دانشجویان نوبت دوم و یا دارای عقد قرارداد با موسسات خارج از دانشگاه ملزم هستند با مدیریت امور مالی تسویه حساب مالی نمایند.
- ۳-۷- گواهی پروپوزال‌های ثبت شده در ایرانداک که توسط مسئول مربوطه در دانشکده تأیید شده باشد.
- ۳-۸- گواهی پروپوزال‌های ثبت شده در سامانه همانندجو و الصاق گزارش پیشینه پژوهش.
- ۳-۹- یک نسخه رساله نهایی صحافی نشده که مطابق فرمت مصوب دانشگاه تهیه شده باشد.
- ۴- تاریخ دفاع دست کم باید ۷ روز بعد از اخذ مجوز از تحصیلات تکمیلی دانشکده باشد.

الحاقی ۲ به ماده ۳۴.

تبصره ۳. معیارهای ارزشیابی رساله دکتری طبق جدول زیر است.

ردیف	معیارهای ارزشیابی	حداکثر نمره
۱	محتوا و سطح علمی رساله	۱۴
۲	نحوه تنظیم، تدوین و نگارش رساله	۳
۳	نحوه ارائه پایان نامه و پاسخ به سؤالات	۲
۴	بدیع بودن و نوآوری و یا ساخت دستگاه	۱
جمع	نمره رساله	۲۰

دانشجویان دوره دکتری حداکثر تا دو ماه پس از برگزاری جلسه دفاع، اصلاحات پیشنهادی هیأت داوران را اعمال نموده و پس از اخذ تأییدیه استاد راهنما، داور/داوران و مدیر محترم گروه مربوطه آن را به معاون محترم تحصیلات تکمیلی دانشکده تحویل دهند. درج نمره در کارنامه دانشجو منوط به ارائه این تأییدیه می‌باشد. چنانچه دانشجو در موعد مقرر جهت انجام اصلاحات پیشنهادی هیأت داوران اقدام ننماید یا اصلاحات رساله مورد تأیید استاد راهنما و داور/داوران قرار نگیرد در این صورت رساله غیرقابل قبول ارزیابی می‌گردد.

ماده ۳۵. نمره رساله در میانگین کل محاسبه نمی‌شود و ارزشیابی آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام می‌شود:

- مردود (کمتر از ۱۶)

- قبول با درجه خوب (۱۶ تا ۱۷/۹۹)، خیلی خوب (۱۸ تا ۱۸/۹۹) و یا عالی (۱۹ تا ۲۰).

تبصره ۱. چنانچه ارزشیابی رساله، مردود اعلام شود، با تأیید هیئت داوران حداکثر یک نیمسال تحصیل به دانشجو اجازه داده می‌شود تا پس از اعمال نظرات اصلاحی هیئت داوران، یک بار دیگر در جلسه دفاع شرکت و از رساله خود دفاع کند.

تبصره ۲. دانشجویانی که در سنوات مجاز تحصیلی با موفقیت از رساله خود دفاع نکنند، با رعایت ضوابط مربوط فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی را دریافت می‌کنند.

ماده ۳۶. ملاک دانش آموختگی، گذراندن کلیه واحدهای دوره، داشتن میانگین کل حداقل ۱۶ و موفقیت در دفاع از رساله است.

تبصره ۱. تاریخ دانش آموختگی، روز دفاع با کسب درجه قبولی از رساله است.

الحاقی به ماده ۳۶.

تبصره ۲. در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجو از ادامه‌ی تحصیل در دوره‌ی دکتری، دانشگاه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهی درس‌های گرفته شده را براساس کارنامه‌ی تحصیلی دانشجو صادر کند و در اختیار وی قرار دهد.

ماده ۳۷. چنانچه دانشجو در حین تحصیل و انجام پژوهش و تدوین رساله مرتکب تخلف علمی (جعل، تقلب، کپی برداری و مانند اینها) شود و تخلف او از سوی دانشگاه تایید گردد، از ادامه تحصیل محروم و اخراج می‌شود.

تبصره ۱. احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام تحصیلات از سوی دانشگاه، منجر به ابطال مدرک تحصیلی صادر شده خواهد شد.

الحاقی به ماده ۳۷.

تبصره ۲. دانشجویان دکتری موظف هستند فرم تعهدنامه اصالت رساله را پس از تکمیل و امضا به ابتدای رساله الصاق نمایند.

ماده ۳۸. مسئولیت حسن اجرای این آیین نامه و پاسخگویی قانونی به آن بر عهده دانشگاه و نظارت بر اجرا و تفسیر مفاد آن بر عهده معاون آموزشی وزارت است.

اصلاحیه ماده ۳۸
ماده ۳۸. مسئولیت حسن اجرای این آیین نامه و پاسخگویی قانونی به آن بر عهده شورای آموزشی/شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه و نظارت بر اجرای آن بر عهده معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

این آیین نامه با یک مقدمه، ۳۸ ماده، ۱۰۶ تبصره و یک پیوست، در جلسه شماره ۸۸۹ تاریخ ۱۳۹۶/۱۰/۳۰ به تصویب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی رسید و برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ و پس از آن لازم الاجرا است و تمام آیین نامه ها و بخشنامه های مغایر با آن لغو و بلا اثر اعلام می شود.

پیوست آیین نامه دوره تحصیلی

۱. وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
۲. دانشگاه: منظور هر یک از دانشگاه ها و موسسه های آموزش عالی و پژوهشی دارای مجوز تاسیس از مراجع ذی ربط که مجری دوره های کاردانی، کارشناسی نا پیوسته، کارشناسی پیوسته، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی هستند.
۳. آموزش رایگان: منظور آموزش دانشجو در طول سنوات مجاز دوره تحصیلی، بدون پرداخت هزینه (در دانشگاه های استفاده کننده از بودجه عمومی دولت) است.
۴. دانشجو: فردی است که در یکی از دوره های آموزش عالی برابر ضوابط معین، پذیرفته شده، ثبت نام کرده و به تحصیل مشغول است.
۵. دانش آموخته: فردی است که یکی از رشته های دوره های تحصیلی مصوب را با موفقیت به پایان رسانده و برابر ضوابط معین، گواهی یا مدرک تحصیلی مربوطه را دریافت کرده است.
۶. حضوری: شیوه ای از پذیرش است که دانشجو به صورت تمام وقت در فعالیت های تحصیلی دانشگاه شرکت می کند.
۷. غیر حضوری: شیوه ای از پذیرش است که دانشجو بدون حضور در دانشگاه، فعالیت های تحصیلی دارد.
۸. نیمه حضوری: شیوه ای از پذیرش است که بخشی از آموزش آن حضوری و بخش دیگر غیر حضوری به انجام می رسد.
۹. شهریه پرداز: منظور آموزش دانشجو در یک دوره تحصیلی، به ازای پرداخت هزینه ها است.
۱۰. نیمسال تحصیلی: بازه زمانی تعیین شده که شامل ۱۶ هفته آموزش و ۲ هفته امتحانات پایانی است.
۱۱. بازه تابستانی: بازه زمانی شامل ۶ هفته آموزش و ۱ هفته امتحانات است.
۱۲. برنامه درسی: مجموعه به هم پیوسته ای از دروس هر رشته تحصیلی با هدفی مشخص، مصوب مراجع قانونی است.

۱۳. **واحد درسی:** ارزش مقداری درسی است که مفاد آن برای هر واحد نظری ۱۶ ساعت، عملی یا آزمایشگاهی ۳۲ ساعت، کارگاهی یا عملیات میدانی (بازدیدعلمی) ۴۸ ساعت، کارورزی یا کار در عرصه ۶۴ ساعت و کارآموزی ۱۲۰ ساعت در طول یک نیمسال تحصیلی یا بازه تابستانی است و طبق برنامه درسی مصوب اجرا می شود.
۱۴. **درس جبرانی:** درسی است که با تایید گروه آموزشی، گذراندن آن برای رفع کمبود دانش یا مهارت دانشجوی، در آغاز دوره تحصیلی، ضروری تشخیص داده می شود.
۱۵. **مشروطی:** وضعیت تحصیلی است که دانشجو در یک نیمسال، بر حسب مقررات هر دوره تحصیلی، معدل کمتر از حد نصاب تعیین شده در آن دوره را کسب کرده باشد.
۱۶. **رشته تحصیلی:** یک شعبه فرعی از شاخه های علمی که به لحاظ موضوع دارای قلمرو مشخص و متمایز از سایر شاخه های علمی است و به احراز دانش تخصصی، مهارت یا کارآمدی معینی می انجامد.
۱۷. **گرایش تحصیلی:** به شعبه ای از یک رشته که ناظر بر وجه تخصصی آن باشد، اطلاق می شود. اختلاف درس ها در دو گرایش از یک رشته، نباید از ۷۰ درصد کل واحدهای رشته بیشتر باشد.
۱۸. **کاردانی پیوسته:** دوره تحصیلی است که دارندگان مدرک دیپلم، (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی بدون نیاز به گذراندن دوره پیش دانشگاهی) به آن وارد می شوند و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به دریافت مدرک کاردانی نایل می آیند.
۱۹. **کاردانی ناپیوسته:** دوره تحصیلی پس از دوره متوسطه است که فرد پس از اخذ دیپلم و گذراندن دوره پیش دانشگاهی (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی) به آن وارد می شود و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به دریافت مدرک کاردانی نایل می آید.
۲۰. **کارشناسی پیوسته:** دوره تحصیلی پس از دوره متوسطه است که فرد پس از اخذ دیپلم و گذراندن دوره پیش دانشگاهی (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی) به آن وارد شده و با گذراندن حداقل ۱۳۰ واحد درسی طبق برنامه درسی مصوب به دریافت مدرک کارشناسی نایل می آید.
۲۱. **کارشناسی ناپیوسته:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کاردانی (پیوسته یا ناپیوسته) آغاز و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به دریافت مدرک کارشناسی منتهی می شود.
۲۲. **کارشناسی ارشد:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کارشناسی آغاز می شود و شامل ۲۸ تا ۳۲ واحد درسی است.
۲۳. **دکتری تخصصی:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کارشناسی آغاز می شود و شامل ۳۶ واحد درسی است.
۲۴. **گروه آزمایشی:** مجموعه رشته های تحصیلی در دوره متوسطه است که با توجه به مواد آزمونی مشترک، دسته بندی می شود.
۲۵. **گروه آموزشی:** بنیادی ترین واحد سازمانی دانشگاهی متشکل از تعدادی عضو هیئت علمی با تخصص مشترک، در یک رشته علمی خاص یا چند رشته متناجس که به منظور ایجاد و اجرای آن رشته تحصیلی در دانشگاه تشکیل می شود.
۲۶. **دوره هم عرض:** دوره ای است که در مجموعه گروه های آموزشی هم راستا تعریف شوند.

۲۷. **شورای آموزشی:** یکی از شوراهاى تخصصى در نخستین سطح سیاست گذارى و برنامه ریزى راهبردى در امور آموزشى دانشگاه است که به منظور ایجاد هماهنگى و تسهیل در امور اجرايى مرتبط با تحصیل دانشجو در حوزه معاونت آموزشى و تحصیلات تکمیلی تشکیل می شود.

الحاقی به تعریف ۲۷

در دانشگاه تبریز تصمیم گیری در حوزه مسائل آموزشى تحصیلات تکمیلی و کلیه مسائل مرتبط با بخش های ب و ج آیین نامه یکپارچه بر عهده شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

۲۸. **شیوه آموزشى - پژوهشى:** شیوه اى تحصیلى در دوره کارشناسى ارشد و دکترى تخصصى که برنامه درسى مربوط به آن، علاوه بر واحدهای درسى، مشتمل بر اجرای یک پروژه تحقیقاتی است که منجر به پایان نامه و یا رساله می شود.

۲۹. **شیوه مجازى:** شیوه آموزشى در دوره کارشناسى یا کارشناسى ارشد است که دانشجوی آن برابر ضوابط معین پذیرفته و ثبت نام می شود و به کمک فناوری اطلاعات و ارتباطات، تحصیل می کند. در این شیوه دانشجو نیمه حضوری یا غیر حضوری تحصیل می کند.

۳۰. **ارزیابى جامع:** بررسی همه جانبه از توانمندی های آموزشى و پژوهشى دانشجوی دانشجوى دکترى تخصصى است که پس از گذراندن واحدهای دوره برگزار می شود.

۳۱. **راهنمای آموزشى:** عضو هیئت علمى آگاه و مسلط به امور آموزشى و پژوهشى است که از سوى دانشگاه انتخاب می شود تا از تاریخ ورود تا پایان دوره تحصیلى، راهنمای تحصیل دانشجو باشد.

۳۲. **پایان نامه:** مستند علمى است که در فرایند تحصیل دانشجوى دوره کارشناسى ارشد و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلى و با راهنمایى استاد/ استادان راهنما و حسب مورد بر اساس استانداردهای پژوهشى تدوین می شود.

۳۳. **رساله:** مستند علمى است که در فرایند تحصیل دانشجوى دوره دکترى تخصصى و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلى، با راهنمایى استاد/ استادان راهنما و بر اساس استانداردهای پژوهشى با هدف توسعه مرزهای دانش تدوین می شود.

۳۴. **استاد راهنما:** یکی از اعضای هیئت علمى دارای مدرک دکترى تخصصى است که مسئولیت راهنمایى دانشجو را در انجام پایان نامه یا رساله بر عهده دارد.

۳۵. **استاد مشاور:** یکی از اعضای هیئت علمى و یا فرد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط است که مسئولیت مشاوره دانشجو را در انجام پروژه، پایان نامه یا رساله بر عهده دارد.

۳۶. **هیئت داوران:** اعضای هیئت علمى یا افراد متخصص دارای صلاحیت دانشگاهى هستند که برای ارزیابى کمی و کیفی پایان نامه و یا رساله دانشجو در دوره کارشناسى ارشد و دکترى تخصصى مطابق دستورالعمل اجرايى مصوب دانشگاه انتخاب می شوند.